

İlgili Kanun / Madde
4857 S.İşK/35

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2010/14414
Karar No. 2010/16344
Tarihi: 03.06.2010

● TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNE GÖRE ÖDENEN HİZMET YILI ÖDÜLÜNDEN VERGİ SGK PRİMİ KESİLECEĞİ

ÖZETİ: TİS ile hizmet yılı ödülü adı altında davacıya yapılan ödemeler Gelir Vergisi Yasası, Damga Vergisi Yasası, Sosyal Sigortalar Yasası ve İşsizlik Sigortası Yasası anlamında geniş anlamda vergiye ve prime esas kazanç olarak kabul edilmelidir. İşverence yapılan kesintiler yasal olup aksi halde işverenin hukuki sorumluluğu söz konusu olacaktır. Buna göre dava konusu isteğin reddine karar vermek gerekirken yazılı gerekçelerle kabulüne karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir

DAVA: Davacı, eksik ödenen hizmet yılı ödülü alacağını ödetilmemesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi M. Göçer tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

Davacı; davalı işyerinde işçi olarak çalıştığını, iş yerinde uygulanan TİS in 56/a maddesinde hizmet yılı ödülünün düzenlendiğini, bu maddede şeker sanayinde 10-15-20-25 ve 30 yıl hizmeti bulunan daimi personel ile 10-15-20-25-30 kampanyada çalışmış olan geçici personele 10 yıl için 10, 15 yıl için 30, 20 yıl için 45, 25 yıl için 50, 30 yıl için 60 günlük brüt yevmiye tutarında ödül verilir hükmünün bulunduğunu, davacının maddede belirtilen hizmet yılını doldurması nedeniyle hizmet ödülü aldığını, ancak davacıya kesintiler yapılarak ödülünün ödendiğini, TİS' e göre hizmet yılı ödülünün hiç bir kesinti yapılmaksızın brüt

yevmiye tutarı üzerinden ödenmesi gerektiğini belirterek, eksik ödenen hizmet yılı ödülü alacağına davalıdan tahsilini talep etmiştir.

Davalı; dava konusu alacağın zamanaşımına uğradığını 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 61. maddesine göre hizmet yılı ödülünden kesinti yapılmayacağına dair bir düzenleme olmadığını, 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa göre ücret ikramiye v.s gelirlerin damga vergisine tabi olduğunu, 5510 sayılı yasanın 80.maddesinde prime esas kazançların belirtildiğini, 506 sayılı SSK nu, 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu gereği personele ödenmekte olan ücretlerden Gelir Vergisi kesintisi Sigorta primi kesintisi, İşsizlik sigortası kesintisinin yapılmasının zorunluluğu olduğunu 1978,1980 yılları arasında imzalanan 8. Dönem TİS. den bu yana uygulamanın bu şekilde devam ettiğini, taraflar arasında hiç bir ihtilaf çıkmadığını savunmuştur.

Mahkemece; TİS' nin hizmet yılı ödülü başlığını taşıyan 56/a maddesinde şeker sanayinde 10-15-20-25 ve 30 yıl hizmeti bulunan daimi personel ile 10-15-20-25-30 kampanyada çalışmış olan geçici personele 10 yıl için 10, 15 yıl için 30, 20 yıl için 45, 25 yıl için 50, 30 yıl için 60 günlük brüt yevmiye tutarında ödül verilir hükmünün bulunduğu, TİS gereği hizmet yılı ödülünün brüt tutar üzerinden ödenmesi gerektiği, TİS'nde ödenecek ödül veya diğer sosyal yardımların hangisinin net hangisinin brüt ücret üzerinden ödeneceğinin açık, kesin ve somut olarak taraflarca kararlaştırıldığı, örneğin TİS' in 53. maddesinde düzenlenen doğum yardımının ve 64. maddesinde düzenlenen defın yardımının net olarak ödeneceğinin belirtildiği, 67.maddedeki görev ve sorumluluk ödeneği ile 63. maddedeki ölüm yardımının çıplak yevmiye üzerinden ödeneceğinin belirtildiği hizmet yılı ödülünden kesinti yapılacağına dair vergi yasasında bir düzenleme olmadığı, vergide kanunilik ilkesi geçerli olduğundan yorum yolu ile yasanın genişletilemeyeceği, TİS' ndeki bu maddenin amacının belirli bir süre hizmet eden kişilerin ödüllendirmeye çalışılması olduğu aynı maddede hizmet yılı ödülü olarak Cumhuriyet altını verileceğinin de kararlaştırıldığı, bu ödülün aynı olarak işçilere ödendiği,brüt kelimesinin sözlükteki karşılığının kesinti yapılmamış para olduğu uygulamada brüt deyiminin henüz yasal kesintiler yapılmamış ücret anlamına geldiği Şeker İş ile Türkiye Şeker Sanayi İşverenleri Sendikası arasında yapılan 23. TİS' nin 35.maddesinde "ücret ve ücret dışındaki her türlü ödemelerden kanuni kesintiler yapılır" düzenlemesinin yer aldığı bu düzenlemenin davaya konu önceki dönem TİS. lerinde bulunmadığı buna göre davacıya hizmet yılı ödülünün brüt yevmiye üzerinden ödenmesi gerektiği halde kesinti yapılarak net ödeme yapıldığı gerekçesi ile isteğin kabulüne karar verilmiştir.

Uyuşmazlık toplu iş sözleşmesinde brüt ücret üzerinden ödeneceği belirlenen hizmet ödülünden Gelir Vergisi, Damga Vergisi, Sigorta Şahıs Payı olarak Sigorta Primi ve İşsizlik Sigortası primi kesintisi yapılarak yapılmayacağı noktasında toplanmaktadır.

Davaya konu toplu iş sözleşmelerinin "Hizmet Yılı Ödülü" başlığını taşıyan 56/a maddesinde; "Şeker Sanayinde (Türk Şekere bağlı ve Türk Şekerce tedvir edilen dönemde) 10-15-20-25 ve 30 yıl hizmeti bulunan kadrolu daimi işçiler ile diğer işçilere ve 10-15-20-25 ve 30 kampanyada çalışmış olan kampanya mevsimlik işçilere 10 yıl için 10, 15 yıl için 30, 20 yıl için 45, 25 yıl için 50, 30 yıl için brüt 60 günlük yevmiye tutarında ödül verilir." düzenlemesi bulunmaktadır.

193 sayılı Gelir Vergisi Yasasınının 61. maddesinde; Ücret, işverene tabi belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir.

Ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (Mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık münasebeti niteliğinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunması onun mahiyetini değiştirmez.

Bu kanunun uygulanmasında, aşağıda yazılı ödemeler de ücret sayılır.

1. 23 üncü Maddenin 11 numaralı bendine göre istisna dışında kalan emeklilik, maluliyet, dul ve yetim aylıkları;

2. Evvelce yapılmış veya gelecekte yapılacak hizmetler karşılığında verilen para ve ayınlarla sağlanan diğer menfaatler;

3. Türkiye Büyük Millet Meclisi, II genel meclisi ve belediye meclisi üyeleri ile özel kanunlarına veya idari kararlara göre kurulan daimi veya geçici bütün komisyonların üyelerine ve yukarıda sayılanlara benzeyen diğer kimselere bu sınıflardan dolayısıyla ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler;

4. Yönetim ve denetim kurulları başkanı ve üyeleriyle tasfiye memurlarına bu sınıflardan dolayısıyla ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler;

5. Bilirkişilere, resmi arabuluculara, eksperlere, spor hakemlerine ve her türlü yarışma jürisi üyelerine ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler;

6. Sporculara transfer ücreti veya sair adlarla yapılan ödemeler ve sağlanan menfaatler, şeklinde düzenleme mevcuttur.

Aynı yasanın 94. maddesinde ise "Kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dâhil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar." hükmü bulunmaktadır.

506 sayılı yasanın 77. maddesinde ise; Sigortalılarla işverenlerin bir ay için ödeyecekleri primlerin hesabında:

a) Sigortalıların o ay için hak ettikleri ücretlerin,

b) Prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaktan sigortalılara o ay içinde ödenenlerin, c) İdare veya kaza mercilerince verilen karar gereğince (a) ve (b) fıkralarında yazılı kazançlar niteliğinde olmak üzere sigortalılara o ay içinde yapılan ödemelerin, Brüt toplamı esas alınır.

Şu kadar ki, ölüm, doğum ve evlenme yardımları, yolluklar, kıdem, ihbar ve kasa tazminatları, aynı yardımlar ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca miktarları yıllar itibariyle belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamları, sigorta primlerinin hesabına esas tutulacak kazançların aylık tutarının tespitinde nazara alınmaz. Bunların dışında her ne ad altında ödeme yapılırsa yapılsın tüm ödemeler prime tabi tutulur düzenlemesi bulunmaktadır.

488 sayılı Damga Vergisi Kanununun ekinde yer alan 1 sayılı tablonun 4. bölümüne ait 1. sıranın b bendinde "Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediyeye olunduğu taktirde nakli ve tediye temin eden kağıtların ...oranında damga vergisine tabi olacağı." düzenlenmiştir.

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun 48. maddesinde ise "İşsizlik sigortası zorunludur. Bu Kanun kapsamına giren ve halen çalışmakta olanlar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, yeni girenlerde işe başladıkları tarihten itibaren sigortalı olurlar. Şeklinde hüküm bulunmaktadır.

Anılan yasal düzenlemeler ve somut uyuşmazlık birlikte değerlendirildiğinde TIS. ile hizmet yılı Ödülü adı altında davacıya yapılan ödemeler Gelir Vergisi Yasası, Damga Vergisi Yasası, Sosyal Sigortalar Yasası ve İşsizlik Sigortası Yasası anlamında geniş anlamda vergiye ve prime esas kazanç olarak kabul edilmelidir. İşverence yapılan kesintiler yasal olup aksi halde işverenin hukuki sorumluluğu söz konusu olacaktır. Buna göre dava konusu isteğin reddine karar vermek gerekirken yazılı gerekçelerle kabulüne karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 3.6.2010 gününde oybirliğiyle karar verildi.